

Beletsky Anatoly, Doctor of Science, Professor, Honored Scientist of Ukraine, Laureate of the State Prize of Ukraine in Science and Technology, Professor of the Department of Electronics, Robotics, Monitoring and IoT Technologies, National Aviation University.

E-mail: abelnau@ukr.net.

ORCID: 0000-0002-3798-8150.

Ковальчук Арсен Віталійович, магістрант кафедри електроніки, робототехніки та технологій моніторингу и Інтернету речей Національного авіаційного університету.

Kovalchuk Arsen, Department of Electronics, Robotics, Monitoring and IoT Technologies, Student, National Aviation University.

E-mail: kovalchuk.arsen1@gmail.com.

ORCID: 0000-0001-5085-3173.

DOI: [10.18372/2410-7840.24.16855](https://doi.org/10.18372/2410-7840.24.16855)

УДК 004.621.3:327.2:325.02

ІНФОРМАЦІЙНО-ВОЄННА БЕЗПЕКА ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Володимир Артемов, Володимир Хорошко, Юлія Хохлачова, Володимир Погорелов

Національна безпека є важливою складовою суверенної геополітичної одиниці. Для України, як держави, що відносно нещодавно здобула незалежність, важливо забезпечити власний суверенітет в усіх сферах. У сучасному світі інформаційний простір відіграє основну роль, як база даних та джерело воєнно-стратегічної інформації. Самі ж джерела діляться на три групи за своїм впливом.

Особливо важливо забезпечити систему функціонування забезпечення інформаційно-воєнної безпеки України. В цей перелік входить не лише зовнішньополітична інформація, а також всі сфери, що забезпечують повне функціонування держави. Окрім захисту власного інформаційного простору за мету стоїть воєнна протидія агресору, де досвід вже досить великий. В інформаційній війні з росією значимим пунктом є інформаційно-психологічні впливи по відношенню до різних верств населення. На даний момент війна в інформаційному просторі набула гібридного характеру та виражається в реалізації інформаційних технологій на практиці. Акценти воєнної боротьби зміщуються в бік практичної реалізації інформаційних технологій. При цьому дедалі більше значення в досягненні політичних і воєнних цілей набувають інформаційно-психологічні операції, дії та акції.

Ключові слова: інформаційно-воєнна безпека, національна безпека, інформаційний простір, інформаційно-психологічні впливи, гібридна війна.

ВСТУП

Існування та розвиток сучасних держав відбувається в тісному зв'язку з геополітичними та геостратегічними умовами та значною мірою залежать від міжнародних відносин. При цьому все більшого значення надається забезпеченню національної безпеки – стану захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [1].

Серед багатьох факторів, що впливають на формування зовнішньої та внутрішньої політики держав, визначальна роль належить національним інтересам. Становлячи собою усвідомлені на всіх рівнях суспільного життя потреби населення країни у збереженні та примноженні національних

цінностей та національного багатства, в економічному процвітанні та політичній стабільності суспільства, національні інтереси дістають своє відображення під час формулювання та досягнення національних цілей. Таким чином, виявляються пов'язаними національні інтереси та дії щодо їх задоволення. У міжнародних відносинах не тільки такі дії, а навіть і їх передумови або наміри щодо їх здійснення є об'єктами прискіпливої уваги, ретельного вивчення та всебічної оцінки. Це особливо характерно для Європи. Досвід України яскраво свідчить про те, що справжня державна незалежність існує тільки за умови надійного забезпечення національної безпеки.

Пріоритетні національні інтереси України, умови та шляхи їх надійного захисту від існуючих і потенційних загроз визначені в стратегії національної безпеки України [1, 2, 3].

Чи не найважливіше місце серед національних інтересів України посідає забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності кордонів. Саме в цьому полягає основне завдання забезпечення безпеки України як важливої складової частини її національної безпеки в цілому.

Слід зазначити, що у безпеку країни входять крім воєнної безпеки так і інформаційна безпека, яка є як складовою воєнної, так і є самостійною частиною безпеки держави [4].

Перетворення України на самостійний суб'єкт геополітики та міжнародних відносин поставило її перед проблемами пошуку свого місця та надійних орієнтирів руху в неоднозначній воєнно-політичній ситуації, яка склалася в світі та в європейському регіоні внаслідок розпаду СРСР, змін у геостратегічних інтересах і політичних орієнтирах більшості держав Центральної та Східної Європи. За цих умов, а також внаслідок фундаментальних демократичних перетворень у державі та в суспільстві України безпека, як воєнна, так і інформаційна є питаннями зовнішньої та внутрішньої політики, економіки, законодавчо-нормативної бази держави тощо.

Докорінні соціально-політичні зміни, які відбулися в Центральній і Східній Європі наприкінці ХХ століття, призвели до формування в цій частині континенту нової структури геополітичного простору. Міжнародні відносини на всіх рівнях: глобальному, регіональному та двосторонньому, набули принципово нових якостей. При цьому складна і багатовимірною зовнішньополітична ситуація склалася і навколо України.

Формування нового геополітичного оточення України зазнає впливу двох протилежних тенденцій: дезінтеграції та інтеграції.

Процес дезінтеграції має наслідком розпад декількох держав регіону (СРСР, Югославії, Чехословаччини). Більш того, цей процес поширився до внутрішньої дезінтеграції частин цих держав (Грузія, Молдова, росія тощо).

Небезпечною рисою дезінтеграційних процесів є тенденція набуття ними форми збройного конфлікту. Лише розпад Чехословаччини мав цивілізовану форму, інші країни, що завершили своє існування, не змогли уникнути спалаху збройного насильства, а війна в Югославії стала

наочним прикладом того, яких руйнівних форм може набути дезінтеграція навіть у досить цивілізованій і цілком розвинутій країні. Пошук ефективного рішення проблеми зупинення або цивілізованого завершення дезінтеграційних процесів має надзвичайне значення, оскільки продовження цих процесів може відновити потужні антидемократичні сили, які здатні створити нові автократичні наднаціональні структури.

Щодо інтеграційних процесів, то вони мають дві досить чітко окреслені сфери дії. В першу чергу, це Західна Європа, яка через Європейський Союз фактично перетворилася на єдиний геополітичний простір.

Другу таку сферу складають деякі країни Східної Європи та Середньої Азії, які увійшли до міждержавного об'єднання колишніх республік СРСР – Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Кожна з цих сфер відрізняється ступенем внутрішньої інтегрованості, характером внутрішніх протиріч, економічним потенціалом, рівнем соціально-політичної стабільності. Найкращі параметри має західноєвропейська інтеграція і це є зразком для інших регіонів континенту. Дуже суперечливі процеси відбуваються в СНД – від майже повного об'єднання Білорусії та Росії до певного дистанціювання держав Середньої Азії.

На малому такому загальному геополітичному фоні відбувається розвиток України як суверенної європейської держави вже 30 років. З огляду на світовий досвід можна стверджувати, що цей розвиток буде успішним тільки за умов надійного забезпечення національної, у тому числі воєнної та інформаційної, безпеки. Разом з тим безпека України є невід'ємною складовою частиною міжнародної безпеки як на глобальному так і на регіональному рівнях.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Слід зазначити, що Україна за тридцятирічний період своєї незалежності багато чого зробила, як суб'єкт міжнародної безпеки та співробітництва, для ствердження позитивної ролі в сфері європейської та регіональної безпеки [5]:

- чітко визначила основні принципи своєї зовнішньої політики, орієнтованої на підтримання миру і стабільності в Європі;
- зміцнила свій авторитет члена багатьох універсальних міжнародних організацій, у заснування яких вона брала участь, активно співпрацює з іншими державами у миротворчій діяльності під егідою ООН;

- стала повноправною учасницею ОБСЄ та Ради Європи, налагодила плідне співробітництво з Європейським Союзом;

- підписала та ратифікувала угоду про своє ядерне роззброєння, приєдналася до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та інше.

Цей далеко не повний перелік, а також зважена поміркована політика України щодо проявів нестабільності і конфліктів у найближчому геополітичному оточенні (військова агресія Росії проти Молдови, Грузії та України) сприяють міжнародному авторитету України та зміцненню довіри до неї з боку світового співтовариства.

Проте сучасний світ залишається суперечливим, і найважливіше значення для більшості держав має інформаційна та воєнна безпека.

У кожному разі безпека держави має свої джерела – наявні або потенційні протиріччя, для вирішення яких може бути застосована воєнна сила. Ці протиріччя можуть бути зовнішніми або внутрішніми. Основою для зародження цих протиріч є несумісні інтереси окремих держав або соціальних груп населення в сфері політичних, економічних, релігійних, національно-етнічних та інших відносин, а їх розвиток є наслідком напелегливих дій супротивної сторони (у даному випадку росія) у напрямі досягнення своєї мети (задоволення своїх інтересів), незважаючи на незгоду та опір іншої сторони [6, 7].

З точки зору України джерела інформаційної та воєнної безпеки за їх походженням та внутрішньою природою можна поділити на три групи [4, 6].

Перша група – це джерела зовнішньої (в першу чергу з боку Росії) інформаційної та воєнної безпеки. До цієї групи слід віднести:

- наявність територіальних претензій до України;
- зацікавленість у зміні зовнішнього та внутрішнього політичного курсу України на свою користь;
- зацікавленість в ослабленні політичної, економічної, воєнної ролі України в регіоні, на континенті та у світі в інтересах свого домінування;
- позитивне відношення та підтримка дій сепаратистських сил в Україні та до загострення в Україні міжетнічних та міжконфесійних протиріч з боку Росії;

- зацікавленість Росії у встановленні контролю над стратегічними об'єктами та комунікаціями України;

- наявність значних військових угруповань Росії поблизу кордонів України.

Другу групу складають джерела, які утворюються об'єктивними зовнішніми чинниками та умовами, що діють та існують у сусідніх державах (у першу чергу у Росії та Білорусії), але мають прямі ознаки як воєнної безпеки, так і інформаційної безпеки України [3, 6, 8]:

- стійке зростання витрат на інформаційну та воєнну агресію;
- наявність потужного інформаційного та воєнного потенціалу;
- неврегульованість правових питань міждержавних відносин з Україною.

До третьої групи належать джерела внутрішнього походження, які так чи інакше впливають на рівень інформаційної та воєнної безпеки для України [9, 10] :

- незадовільний стан економіки України;
- незадовільне фінансування з державного бюджету України власних потреб оборони;
- деякі прояви соціально-політичної нестабільності в суспільстві.

Первісну, ініціюючу роль відіграють чинники першої групи, оскільки саме вони зумовлюють агресивні наміри та дії стосовно України з боку Росії. Чинники другої та третьої груп створюють певні передумови для реалізації своєї воєнної безпеки для України.

Отже очевидно, що джерела інформаційної та воєнної безпеки для України повинні розглядатися тільки в сукупності, оскільки між ними існує тісний взаємозв'язок.

Конкретними проявами інформаційної та воєнної безпеки для України з боку держави агресора можуть бути [4, 6, 11]:

- ведення проти України ворожої пропаганди, розпалювання міжнаціональних протиріч, підтримка сепаратистських рухів;
- втручання у внутрішні справи України;
- висування до України територіальних претензій;
- безпосередня підготовка до війни проти України, захоплення Криму та ведення війни у Донбасі, а також дії спрямовані на підрив її суве-

ренітету, порушення територіальної цілісності тощо.

Система забезпечення інформаційно-воєнної безпеки є важливою підсистемою загальної системи забезпечення національної безпеки України.

Функціонування системи забезпечення інформаційно-воєнної безпеки України пов'язана як із зовнішньою, так і з внутрішньою сферами діяльності держави. Зовнішній аспект полягає в стабілізації воєнно-політичної обстановки в регіоні та світі в зменшенні рівня інформаційно-воєнної небезпеки для України. Внутрішня сфера охоплює питання пов'язані з вирішенням соціально-економічних проблем та підтримки на належному рівні обороноздатності держави.

Слід зазначити, що державно-політична безпека країни полягає [1, 2, 10, 11]:

- у захищеності конституції країни, державно-політичного ладу від спроб ліквідування чи змінути їх насильницьким шляхом;
- у забезпеченні суверенітету та територіальної цілісності держави, недоторканості її кордонів, захисту внутрішніх і зовнішніх інтересів;
- у захищеності конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян держави, їх об'єднань.

Для України головна сфера державно-політичної безпеки – це створення внутрішніх, регіональних, світових умов мирного існування, роботи українського народу, сталого демократичного розвитку суспільства. Це передбачає, зокрема, закінчення війни на Донбасі та визволення Криму, активну протидію воєнним загрозам, виключення політичної ізоляції України та диктату інших держав. Залежно від механізмів реалізації державно-політичну безпеку можна поділити на політичну та воєнну.

Соціально-економічна, національно-культурна, інформаційна, екологічна та інші види національної безпеки також мають воєнні аспекти.

Фундаментом національної безпеки України є економічна безпека. Саме за умов стійкої економічної безпеки можливе вирішення усіх наших завдань забезпечення національної безпеки, тобто створення необхідних умов для стабільності розвитку економічних, соціально-політичних, інформаційних, екологічних, демографічних, науково-інтелектуальних засад суспільства. З іншого боку, справжня економічна безпека існує тільки за умов надійного захисту національних інтересів України від будь-якого силового тиску

та зазіхань із застосування воєнної сили. Тому серед головних передумов національної безпеки України слід розглядати її інформаційно-воєнну безпеку поряд з економічною безпекою, а за певних обставин інформаційно-воєнна безпека може набувати пріоритетного значення.

У основу забезпечення інформаційно-воєнної безпеки України як без'ядерної держави слід покласти три базові концепції.

По-перше, це концепція воєнно-політичного партнерства, що опирається на розвинену економіку, стабільну соціальну сферу та обґрунтовану інформаційно-воєнну політику.

По-друге, це концепція оборонного стримування, за якою в межах оборонної достатності створюється воєнна організація держави, яка здатна протистояти воєнному конфлікту та завдати агресору неприйнятної шкоди.

По-третє, це концепція відбиття агресії, яка спирається на мобілізацію усіх сил, засобів та ресурсів країни для протидії агресору.

Саме на цих трьох напрямках концентрується діяльність усіх складових системи забезпечення інформаційно-воєнної безпеки України.

Зважаючи на загальні причини забезпечення національної безпеки України, можна сформулювати принципи, які мають бути покладені в основу діяльності цієї системи [1, 2, 3]:

- верховенство права;
- пріоритетність договірних засобів у вирішенні міждержавних конфліктів із достатністю національної оборони;
- незавдання шкоди безпеці інших держав;
- адекватність протидії реальним загрозам;
- протидія впливів на окремі одиниці інформаційної системи держави;
- протидія знищення або пошкодження ресурсів держави;
- протидія впливу на персонал інформаційних та телекомунікаційних систем з використанням програмних засобів для ведення інформації в підсвідомість або погіршення здоров'я людини;
- баланс інтересів людини, суспільства і держави, їх взаємна відповідальність у сфері забезпечення інформаційно-воєнної безпеки;
- адекватність заходів проти терористичних дій супротивної сторони;
- відкритість щодо демократичного цивільного контролю (за винятком випадків, стосовно яких у законодавстві є застереження).

З урахуванням вищевикладеного функціональна схема забезпечення інформаційно-військової безпеки України в загальному вигляді наведена на рис.1.

Основний зміст забезпечення інформаційно-військової безпеки складають [4, 6, 12].

У мирний час :

- оцінка та прогнозування рівня військової безпеки та воєнних загроз;
- здійснення в зовнішньо політичній сфері та всередині держави ефективних адекватних заходів, спрямованих на запобігання воєнним конфліктам;
- підготовка Збройних Сил, інших військових формувань до виконання завдань оборони та планування їх застосування;
- охорона державного кордону, повітряного простору, підводного середовища та морської економічної зони України;
- протидія здійсненню деструктивного ідеологічного впливу на людину, суспільство та державу, маніпулюванню громадською думкою з метою створення політичного напруження та стану близького до хаосу;
- протидія формуванню негативного іміджу України на міжнародній арені та дестабілізації політичних відносин між партіями, об'єднаннями та рухами з метою розпалення конфліктів, стимулювання недовіри, загострення ворожнечі та боротьби за владу;

- протидія провокування соціальних, політичних національно-етнічних і релігійних зіткнень, створенню або посиленню опозиційних та сепаратистських угруповань та рухів;

- особлива необхідна протидія підризу морального духу населення і, як наслідок, зниження обороноздатності та бойового потенціалу;

- військово-патріотичне виховання громадян України;

- розвиток оборонно-промислового комплексу, забезпечення мобілізаційної готовності економіки, органів державної влади, населення до виконання завдань територіальної та цивільної оборони;

- розвиток міжнародного військового співробітництва, активна участь в миротворчій діяльності під егідою міжнародних організацій з безпеки.

У період відбиття збройної агресії зміст дій складається з двох окремих напрямків, де по-перше, воєнна протидія агресору, а по-друге, це інформаційне протидіє.

До воєнної протидії відноситься [4,13,14,15]:

- своєчасне введення воєнного або надзвичайного стану в Україні або в окремих її територіях, здійснення повного або часткового розгортання Збройних Сил, приведення їх та інших військових формувань до готовності щодо виконання завдань по відбиття збройної агресії;

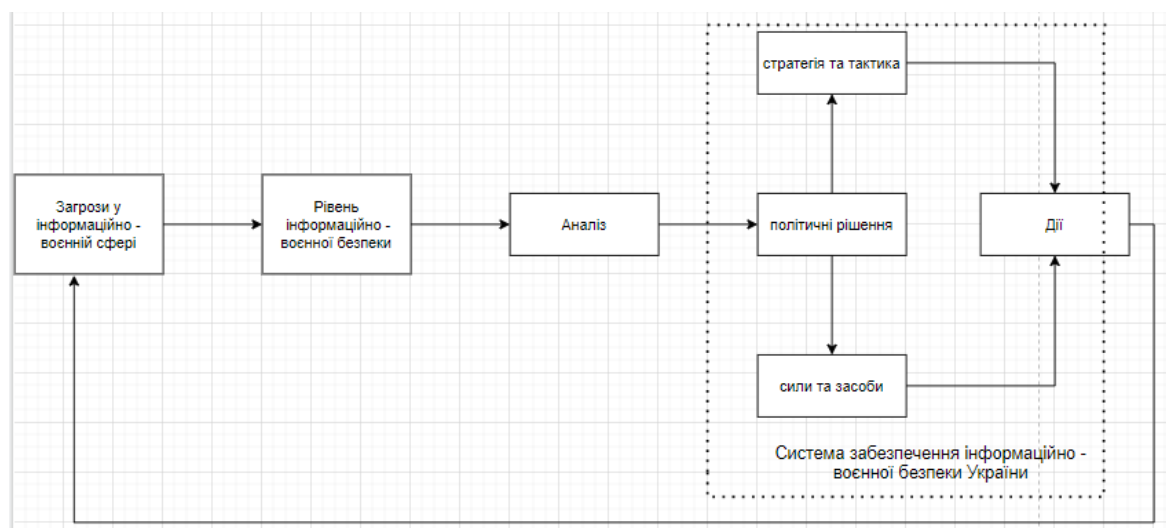

Рис.1. Функціональна схема забезпечення інформаційно-військової безпеки України

- переведення національної економіки, підприємств транспорту та комунікацій на роботу за умов воєнного стану;

- розгортання відповідно до вимог воєнного часу системи стратегічного керівництва Збройними Силами та іншими військовими формуваннями, системами оперативного, тилового, техніч-

ного та медичного забезпечення, сил і засобів територіальної та цивільної оборони;

- зосередження зусиль органів державної влади та органів військового управління, громадських організацій та громадян на виконання завдань оборони держави;

- відбиття збройного нападу, завдання ударів військам та найважливішим об'єктом агресора з метою примушення його до відмови від подальшого введення бойових дій;

- повне використання можливостей міжнародних організацій з безпеки для припинення воєнної агресії, її локалізації та недопущення переростання її в повномасштабну війну.

Щодо інформаційного протиборства з агресором (у даному випадку Росією), то тут в Україні вже є великий досвід.

У ході протидії агресивним діям супротивника було сформовано загальні рекомендації щодо протистояння у інформаційній війні з Росією, а саме [4, 9, 16, 17, 18, 19]:

- підсилити державний контроль за інформаційним простором України;

- більш оперативно координувати інформаційний вплив на вразливі елементи інформаційної системи агресора;

- розробляти методи і засоби протистояння інформаційним акціям агресора для зменшення сфери його впливу;

- використовувати комплексний підхід при формуванні стратегії інформаційної війни, тобто поєднувати суто інформаційні методи впливу з військовими, політичними, економічними тощо.

Слід зазначити, що інформаційно-психологічні операції (ІПО) на південному сході України має здійснюватися у трьох напрямках:

- перший – зона операцій об'єднаних сил (ООС) (для формування поглядів про законність рішень і планів воєнно-політичного керівництва України);

- другий – внутрішня територія України (для демонстрації впевненості дій українського керівництва та формування в населення поглядів на підтримку рішень воєнно-політичного керівництва України);

- третій – іноземні держави, зокрема росія (для створення інформаційних умов позитивного сприйняття політики України).

За першим напрямом об'єктами ІПО (особливо в зоні ООС) є [4, 12]:

- населення, яке мешкає в зоні ООС;

- особливий склад сил, залучених до проведення ООС;

- незаконні збройні формування та особовий склад збройних сил Російської Федерації, які перебувають у зоні ООС.

Слід ураховувати те, що населення яке мешкає в зоні ООС, зазнає подвійного ППВ – як з боку терористів і Росії, так і з боку України. Тому під час ІПО використовується весь спектр видів, методів, способів і прийомів ППВ з опорою на широке використання психогенних факторів.

Об'єктами ППВ за другим напрямом (внутрішня територія України) є [17, 18]:

- населення України;
- тимчасово переміщені особи;

На населення України ППВ має спрямуватися:

- на підтримку патріотичного настрою в суспільстві;

- на підтримку та схвалення бойових дій проти незаконних збройних формувань і російських найманців;

- на роз'яснення необхідності різних заходів обмеження та підсилення контролю;

- на осудження та критику дій незаконних збройних формувань і росіян стосовно України;

- на контрпропаганду, а саме здійснення заходів із протидії намаганням маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації про суспільно-політичну та соціально-економічну ситуацію в державі, передусім у Донецькій та Луганській областях.

Особлива увага повинна приділятися тимчасово переміщеним особам. ППВ на цю категорію населення має здійснюватися шляхом їх адаптації до нових умов життя, а саме:

- забезпечення житлом (тимчасовим або постійним);

- забезпечення різноманітних соціальних виплат;

- залучення до соціальної праці.

ППВ на основний склад сил, який готується до участі в ООС, має здійснюватися за напрямом морально-психологічного забезпечення бойових дій. При цьому основна увага повинна приділятися психологічній готовності до участі в бойових діях.

На рівні світової спільноти потрібно забезпечити підтримку України зі збереження терито-

ріальної цілісності, виконання всіх домовленостей стосовно мирного врегулювання воєнного протистояння всіма учасниками конфлікту, включно з Росії, а вразі загострення ситуації з боку незаконних військових формувань забезпечити легітимізацію бойових дій.

ІПВ на населення та військовослужбовців іноземних держав має здійснюватися за напрямками [17]:

- роз'яснення цілей зовнішньої політики та дій зі встановлення миру на південному сході України;
- інформування світової спільноти, впливових іноземних політичних, урядових, бізнесових та культурних кіл, а також іноземних засобів масової інформації про дії зі встановлення миру на південному сході України;
- дискредитація воєнно-політичного керівництва Російської Федерації.

Крім того, доцільно проводити роботу з підтримки антивоєнних та антиурядових настроїв у Росії.

Для ефективною реалізації інформаційної політики в південно-східному регіоні України та передусім у зоні проведення ООС нагальною потребою є створення відповідних центрів ІПО безпосередньо в секторах її проведення. Це дає змогу при здійсненні ІПВ оперативно реагувати на зміни обстановки у відповідному секторі з урахуванням менталітету, поглядів і побуту місцевого населення, особливостей промисловості, сільського господарства, діяльності органів влади та місцевого самоврядування в кожному секторі, складу військових формувань протиборчих сторін.

На наш погляд основними завданнями цих центрів має бути:

- розвідка та здійснення інформаційно-аналітичної діяльності з виявлення реальних і потенційних об'єктів дій для визначення способів і методів їх нейтралізації;
- оперативне вивчення, оцінювання та прогнозування розвитку суспільно-політичної обстановки в зонах відповідальності;
- організація та здійснення ІПВ на вибрані об'єкти впливу у взаємодії з інформаційними агентствами, теле- та радіокомпаніями, видавництвами, редакціями, культурно-просвітницькими центрами, а також юридичними та фізичними особами (легально або під прикриттям);
- контрпропаганда;

- виготовлення та поширення агітаційних матеріалів;

- введення в комп'ютерні мережі противника спеціальних програм перехоплення, створення інформації та комп'ютерних вірусів щодо зниження ефективності функціонування системи управління та зв'язку противника;

- радіоелектронне придушення радіоелектронних засобів противника, які можуть використовуватись для здійснення ІПВ і використання законів радіоелектронного захисту своїх військ;

- координація із завданнями ІПО діяльності регіональних медіацентрів Збройних Сил України з поширення інформації на об'єкти впливу;

- підтримка діяльності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, створення в місцевого населення позитивного ставлення до дій своїх військ;

- сприяння розгортанню руху опору та партизанського руху на тимчасово окупованій території.

ВИСНОВКИ

Слід зазначити, що у сучасних умовах суттєво змінився характер інформаційно-воєнної боротьби – вона все більше набуває ознак гібридної війни. Акценти воєнної боротьби зміщуються в бік практичної реалізації інформаційних технологій. При цьому дедалі більше значення в досягненні політичних і воєнних цілей набувають інформаційно-психологічні операції, дії та акції.

Також слід зазначити, що ця стаття була підготовлена у листопаді 2021 року. Але 24 лютого 2022-го року розпочалася війна росії проти України. Тому слід відзначити, що деякі висновки та положення статті мали свої підтвердження у житті.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Стратегія національної безпеки України. Затверджено Указом Президента України №392 від 14.09.2020.
- [2] Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості. Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 141.
- [3] Селіванов В.М. Концепція національної безпеки України. Вид. 2-е / В.М. Селіванов К : 2015. – 28 с.
- [4] Пірцхалава А.Г. Информационное противоборство в современных условиях / А.Г. Пірцхалава, В.А. Хорошко, Ю.Е. Хохлачева, М.Е. Шелест – К : ЦП «Компринт», 2019. – 226 с.

- [5] Кулініч М.А. Україна в новому геополітичному просторі : проблеми регіональної і субрегіональної безпеки / М.А. Кулініч // Наука і оборона, №1, 2015. – С. 8-19.
- [6] Шкідченко В.П. Елементи теорії воєнної безпеки / В.П. Шкідченко, В.Д. Кохно – К : БФ «Миротворець», 2001. – 194 с.
- [7] Маначинський О.Я. Сучасні воєнно – політичні відносини України із суміжно – прилеглими державами. Вид. 2-е / О.Я. Маначинський – К : НІСД, 2016. – 102 с.
- [8] Пирумов В.С. Две стороны паритета и оборонной достаточности / В.С. Пирумов // Военная мысль, №2, 2015. – С. 25-34.
- [9] Хорошко В. Концепція застосування інформаційних впливів та протидія інформаційній зброї / В. Хорошко, Ю. Хохлачова, М. Прокофьев // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні, Вип.1(31), 2016. – С. 9-23.
- [10] Манойло А.В. Технологии несилового разрешения современных конфликтов / под ред. проф. А.Н. Петренко / А.В. Манойло – М : Горячая линия – Телеком, 2008. – 392 с.
- [11] Доктрина інформаційної безпеки України. Указ Президента України №47/2017 від 25.02.2017.
- [12] Чуев Ю.А. Прогнозирование в военном деле. Изд. 3-е допол. / Ю.А. Чуев, Ю.В. Михайлов – М : Воениздат, 2014. – 392 с.
- [13] Лобов В.Н. Пути реализации концепции достаточности для обороны(стратегия) / В.Н. Лобов // Военная мысль, №2, 2002. – С. 18-27.
- [14] Николаев Ю.А. Оборонная достаточность : критерии и методы оценки / Ю.А. Николаев // Военная мысль, №4-5, 1992. – С. 35-45.
- [15] Тучков Ю.Н. Объединение группировочных войск и формы их применения в вооруженных конфликтах и локальных войнах/ Ю.Н. Тучков // Военная мысль, №2, 2007. – С. 45-51.
- [16] Білобородов О.О. Технології інформаційно – психологічних війн та інформаційно – психологічна зброя / О.О. Білобородов, А.С. Довгополий // Озброєння та військова техніка, №4 (24), 2019. – С. 93-97.
- [17] Певцов Г.В. Інформаційно – психологічні операції Російської Федерації в Україні : моделі впливу та напрями протидії / Г.В. Певцов, С.В. Залкін, С.О. Сідченко, К.І.Хударковський // Наука і оборона, №2, 2015. – С. 28-32.
- [18] Чепков І.В. Організація протидії «гібридній війні» в сучасних умовах : технічний аспект / І.В. Чепков, С.В. Лапицький, А.Ю. Гупало, М.М. Чепура // Озброєння та військова техніка, №1(13), 2017. – С. 3-8.
- [19] Ненашев С.М. Информационно – технологическая и информационно – психологическая безопасность пользователей социальных сетей /

С.М. Ненашев // Вопросы кибербезопасности , №5(18), 2016. – С. 65-71.

INFORMATION AND MILITARY SECURITY AS AN ELEMENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

National security is an important component of a sovereign geopolitical unit. For Ukraine, as a state that has gained independence relatively recently, it is important to ensure its own sovereignty in all spheres. In today's world, the information space plays a major role as a database and a source of military-strategic information. The sources themselves are divided into three groups according to their influence.

It is especially important to ensure the functioning system of information and military security of Ukraine. This list includes not only foreign policy information, but also all areas that ensure the full functioning of the state.

In addition to the protection of one's own information space, the goal is military opposition to the aggressor, where the experience is already quite extensive. In the information war with Russia, a significant point is the informational and psychological influence in relation to various segments of the population. At the moment, the war in the information space has acquired a hybrid character and is expressed in the implementation of information technologies in practice.

The emphasis of the military struggle is shifting towards the practical implementation of information technologies. At the same time, informational and psychological operations, actions and actions are becoming more and more important in achieving political and military goals.

Keywords: information-military security, national security, information space, information-psychological influences, hybrid war.

Артемов Володимир Юрійович, доктор педагогічних наук, професор, професор спеціальної кафедри Національної академії СБУ.

Artemov Volodymyr, doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the special department of the National Academy of SBU.

E-mail: Vuk_karadzic@ukr.net

Orcid ID: 0000-0002-5290-4496.

Хорошко Володимир Олексійович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету.